

Oppdretterne fikk som fortjent

Oppdrettsindustrien betaler nå for å ha neglisjert omdømmet sitt de siste 10-15-årene. Myndighetene startet sin kampanje mot oppdrettsnæringen i 2008¹. NINA og HI hadde da allerede holdt på med agendaforskning mot oppdrett i mange år.

Kanskje halvparten av landets kommunestyrerepresentanter er mot oppdrett nå (les: for landbasert oppdrett eller lukkede anlegg). Trodde virkelig oppdretterne at kommunene ville fortsette å ønske velkommen til nye lokaliteter eller utvidelser, selv om lakselus og rømlinger tar rotta på villfisken, og fiskeskit dreper fjordene?

Folkemeningen var lenge positiv til soloppgangsnæringen oppdrett, ikke minst fordi den er en distriktsnæring som produserer mat og sysselsetning helt uten subsidier. Men når talerstolen overlates til fluefiskere og velmenende men feilinformerte miljøkrigere i alt for mange år, burde det ikke overraske at effekten blir at vi rir ensomme inn i vinterkulden

Hvorfor forsvarte ikke oppdretterne omdømmet sitt?

Fordi lusa er verneverdig, sett fra eiernes synspunkt². Opphaussing av lusa som årsak til villaksens tilbakegang førte til forvaltningsvedtak som i praksis har betydd tilnærmet 0-vekst i lakseproduksjonen siden 2012. Resultatet ble mangel på laks i markedet, skyhøye priser, oppsvulmete bunnlinjer og kolossal vekst i aksjonærverdier. Laksemilliardærer poppet opp langs hele kysten. Det gikk ut bud om å legge kritikken av luseforskningen død³. Næringen ba selv om la kritikerne få spre falske nyheter i fred.

Det er ikke eksklusiv bruk at fellesressursen norske fjorder som er årsaken til superprofitten alle nå syns det er rimelig å innkassere. Den er skapt av en reguleringsrente som skyldes en kombinasjon av konsesjonsordningen og forvaltningsregimet basert på lus. Alle som er innafor, vil lukke døra bak seg. 0-vekst i antall aktører og i produksjonsvolum er ingrediensene som skal til for å skape formuer.

Oppdrettsnæringens bruk av areal ødelegger knapt noenting, fordi bruken i prinsippet er midlertidig og ingenting brukes opp. Uttak av malm fra fjellet eller olje fra havbunnen er *forbruk* av naturgitte ressurser. Da kan vi snakke om grunnrente. Uttak av vann fra vassdrag kan muligens i noen tilfeller framstilles som forbruk av en naturressurs, men vind blir vel ikke forbrukt.

Saken er at vanlige folk ønsker å beskutte superprofitt. Det kan tenkes mange grunner til at det er rettferdig. Kanskje vi burde se på finansakrobater, eiendomsbaroner og dagligvarekjemper også? Jeg tipper at sistnevnte bransje beslaglegger mer areal til butikker og parkering enn det oppdrettsanleggene gjør. Bør de betale grunnrente?

Den nødvendige snuoperasjonen

Er det fremdeles mulig å snu vanlige folks mening om oppdrett? Det vil i alle fall ta tid, og blir sikkert dyrt. Først må det vel søles vekk titalls med milliarder på å bygge landbaserte anlegg. I første omgang vil landbasert bli kritisert for å beslaglegge kystsonen og forbruke alt for mye strøm. I neste omgang blir anleggene lagt ned, fordi landbasert oppdrett gir dårlig miljø for fisken og dårlig økonomi for eierne og samfunnet.

¹ <https://www.aquablogg.no/janne-sollie-og-syndere-som-ikke-angrer/> og <https://www.aquablogg.no/wp-content/uploads/2018/09/Fra-gj%C3%B8dsel-og-antibiotika-til-lus-om-r%C3%B8mninger-05.09.2018.pdf>

² <https://www.aquablogg.no/er-trafikklyssystemet-konstruert-for-a-verne-lusa/>

³ <https://www.aquablogg.no/omdommekrisa-kommer-den-til-a-ga-over-av-seg-selv/>

Hvis oppdretterne vil, har de penger nok til å finansiere forskning som vil overbevise alle om at vi er lurt av fluefisker-lobbyen. Det er rett og slett en stor løgn at lus og rømt oppdrettslaks ødelegger villaksen. Vi kunne til og med regne med å snuble over løsninger som bringer villaksen tilbake til elvene i hopetall, helt uten at oppdrettsnæringa trenger å blø på skafottet. Men det skal vel slukes mange kameler før næringas tonedøve lederskap skjønner sitt eget beste.